

## FORMALIZATION OF JOINT ACTIVITY SKILLS IN FAMILY IN PRIMARY CLASS STUDENTS

**Humay Jabiyeva**

Institute of Education of the Republic of Azerbaijan,  
chief specialist  
E-mail: [chh228@hotmail.com](mailto:chh228@hotmail.com)  
<https://orcid.org/0000-0002-0410-8276>

**Abstract.** The article provides information about teacher-parent-student relationships and skills formed during joint activities in the family. It is noted that the education of students depends on teacher-parent-student relations. In order for parents and students to work together, recommendations have been made to read books, go to theaters and cinemas, play various board games related to children's development, and engage in creative work. The article talks about the importance of forming student-teacher-parent, as well as parent-child relations in terms of meeting the requirements of standards related to joint activity in the "Individual and society" content line in the "World of knowledge" subject curriculum for grades I-IV.

**Keywords:** joint action skills, teacher-parent-student relations, education system, "World of knowledge", collective action, upbringing.

**To cite this article:** Jabiyeva H. (2022). Formalization of joint activity skills in family in primary class students. *Journal of Preschool and Primary Education*, Vol. 241, Issue IV, pp. 155-163.

**Article history:** received – 19.10.2022; accepted – 05.12.2022.

## İBTİDAİ SİNİF ŞAĞIRDLƏRİNDƏ AİLƏDƏ BİRGƏ FƏALİYYƏT BACARIQLARININ FORMALAŞDIRILMASI

**Humay Cəbiyeva**

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu, baş mütəxəssis

E-mail: [chh228@hotmail.com](mailto:chh228@hotmail.com)

<https://orcid.org/0000-0002-0410-8276>

**Annotasiya.** Məqalədə müəllim – valideyn – şagird münasibətləri və ailədə birgə fəaliyyət zamanı formalaşan bacarıqlar haqqında məlumat verilir. Qeyd olunur ki, şagirdlərin təlim-tərbiyəsi müəllim – valideyn – şagird münasibətlərindən asılıdır. Valideynlərlə şagirdlərin birgə fəaliyyət göstərməsi üçün istirahət günlərində kitab oxumaq, teatrlara, kinoteatrlara getmək, uşaqların inkişafı ilə bağlı müxtəlif stolüstü oyunlar keçirmək, yaradıcı işlə məşğul olmaq barədə tövsiyələr verilmişdir. Məqalədə I–IV siniflər üzrə “Həyat bilgisi” fənn kurikulumunda “Fərd və cəmiyyət” məzmun xəttində birgə fəaliyyətlə bağlı standartların tələblərinin ödənilməsi baxımından şagird – müəllim – valideyn, həmçinin valideyn – övlad münasibətlərinin formalaşdırılmasının əhəmiyyətindən bəhs edilir.

**Açar sözlər:** birgə fəaliyyət bacarıqları, müəllim – valideyn – şagird münasibətləri, təhsil sistemi, “Həyat bilgisi”, kollektiv fəaliyyət, tərbiyə.

**Məqaləyə istinad:** Cəbiyeva H. (2022). İbtidai sinif şagirdlərində ailədə birgə fəaliyyət bacarıqlarının formalaşdırılması. *«Məktəbəqədər və ibtidai təhsil»*, № 4 (241), səh. 155-163.

**Məqalə tarixçəsi:** göndərilib – 19.10.2022; qəbul edilib – 05.12.2022.

## **Giriş / Introduction**

Uşaqılıq – insan həyatının ən mühüm dövrüdür, gələcək həyata hazırlıq dövrü, parlaq, bənzərsiz, təkrarolunmaz dövrüdür. Uşaqılığın necə keçməsi bugünkü şagirdin gələcəkdə necə insan olacağını müəyyən edir.

Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında ailənin rolu böyükdür. Bununla belə, məktəb həyatı da uşağın gələcək həyatında ailə qədər əhəmiyyətli rol oynayır. Bu mənada təhsilin şəxsiyyətyönümlü, nəticəyönümlü, inkişafetdirici xarakter daşması şagirdlərdə həyati bacarıqların (kompetensiyaların) formalaşdırılmasına xidmət edir.

AR Təhsil Nazirliyinin məzmun islahatları istiqamətində beynəlxalq təşkilatlarla birgə həyata keçirdiyi layihə və proqramlardan biri nazirlik və Qlobal Fond tərəfindən reallaşdırılan “Azərbaycanda İİV/QİÇS-ə qarşı cavab tədbirlərinin gücləndirilməsi” layihəsidir. Dünya təcrübəsində geniş tətbiq olunan bu layihə Azərbaycanda 2006-cı ilin yanvar ayından həyata keçirilməyə başlanılmışdır. Layihə çərçivəsində ümumtəhsil məktəblərində “Həyati bacarıqlara əsaslanan təhsil” üzrə fakültativ kurs tədris olunur [“Həyati bacarıqlara əsaslanan təhsil” fakültativ kursunun tədrisi barədə Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri., 10 avqust, 2010].

Bu integrativ kursun məqsədi şagirdlərə sağlam həyat tərzi və həyati bacarıqların aşılması, bu sahədə müvafiq bilik, bacarıq və vərdislərin, effektiv davranış strategiyalarının formalaşdırılmasıdır. Buraya sağlamlığın qorunması ilə yanaşı, insan hüquqları, vətəndaşlıq və digər sosial problemlər də daxil edilmişdir. Kursun tədrisində təlimin interaktiv üsullarından istifadə edilməklə şagirdlərin qazandıqları zəruri bilik, bacarıq və vərdisləri həyatda tətbiq edə bilmələri əsas məqsəd kimi müəyyənləşdirilmişdir. Fakültativ, fərdi və qrup məşğələləri üçün nəzərdə tutulmuş saatlardan kursun tədrisinə ayrılması mümkün olmayan hallarda dərnək məşğələlərində, həmçinin fənlər üzrə müvafiq mövzuların tədrisində nəzərdə tutulmuş vəsaitdən istifadə olunması təmin edilir. Bütün bunlarla bərabər, şagirdlərin həyati bacarıqlara yiyələnməsində ailənin rolu böyükdür.

## **Əsas hissə / Main part**

Ailə – bir-biri ilə qohumluq əlaqələri ilə bağlanan insanların birliyi və hər kəsin həyatında böyük rol oynayır. Ailə üzvləri hər zaman bir-birinə kömək etməlidirlər. İnsanın böyüyüb boya-başa çatdığı ailənin onun tərbiyəsində, əxlaqlı bir insan kimi yetişməsində rolu əvəzsizdir. Ailənin əsas funksiyası da gələcək üçün öz məsuliyyətini dərk edən, əxlaqi dəyərləri mənimsəyən insan yetişdirməkdir.

məkdir. Hər bir valideyn öz övladına mükəmməl tərbiyə verməyə, onu əxlaqlı insan kimi yetişdirməyə çalışır. Valideynlər öz sevgisi, hörməti, şəfqəti, mərhəməti ilə övladlarına nümunə olmağa çalışmalıdırlar. Məhəmməd peyğəmbər (s.a.s.) buyurmuşdur: “Heç bir ata öz övladına tərbiyədən daha gözəl sərvət miras qoya bilməz” (Məhəmməd Peyğəmbərin (a.s.a.) kəlamları).

Ailə uşağa öz həyatında yaşlı nəsillərin həyat və əməyinin müsbət təcrübəsini mənimsəməyə kömək etməklə yanaşı, fəaliyyətin, vərdişlərin, münasibətlərin dəyərli təcrübəsini toplamaqda da kömək edir. Ailədə valideynlərlə uşaqlar arasında münasibətlər şəxsi, emosional xarakter daşıyır. Valideynlər uşaqlarla xoş rəftar etməli, onlara fiziki və psixoloji cəhətdən yaxşı inkişaf etməsi üçün, hər şeydən əvvəl, sevgi, məhəbbət verməlidirlər.

Ailədə uşaqların da üzərinə düşən öhdəliklər, məsuliyyət və vəzifələr vardır. Onlar evdə öhdələrinə düşən, güclərinə müvafiq işləri görməli, öz otaqlarını təmizləməli, əşyalarını səliqəyə salmalı, ev işlərində analarına kömək etməlidirlər. Bacı-qardaşlarına, valideynlərinə aid olan əşyaları öz əşyaları ilə qarışdırma-malıdırlar. Anaya, ataya, ailədə olan digər yaşlılara itaət etməli, onların sözü baxmalı, dediklərinə, nəsihətlərinə əməl etməlidirlər. Yaşca böyük olan uşaqlar kiçik yaşlıları həmişə qorumalı, onların qayğısına qalmalı, onlara qulluq etməkdə analarına kömək göstərməlidirlər.

Uşaqların ailə ilə birlikdə keçirdikləri vaxt *birgə fəaliyyət* adlanır. Birgə fəaliyyət nəticəsində uşaqları müxtəlif cəhətlərdən daha yaxından tanımaq olur. Valideynlər təmkinlə, səbrlə övladlarına müxtəlif problemləri düzgün izah etməyi bacarmalıdırlar.

Valideynlər uşaqlarının tərbiyəsini, təlimini və inkişafını ümumtəhsil müəssisələrinə etibar edirlər. Bəzi valideynlər övladlarının uğurları ilə az maraqlanırlar və ya heç maraqlanmırlar. Sağlam cəmiyyətin mövcudluğu və bu mühitin qorunması üçün sağlam nəsil yetişdirmək lazımdır. Dövlətin, təlim-tərbiyə müəssisələrinin və ailənin qarşısında duran bu vəzifə aktuallığı ilə həmişə diqqət mərkəzində olmuşdur. “Belə şəxsiyyətin yetişməsinin yollarından biri də “təhsil – təlim – tərbiyə üçbucağının da keyfiyyət” məsələsini “şagird – məktəb – valideyn” üçbucağı ilə inteqrasiyaya yönəltmək günün tələbləri səviyyəsinə yüksəltməkdir” [Mahmudov A., 2019]. Bu inteqrativlik olmadan onları birgə fəaliyyətə cəlb etmək, praktik olaraq mümkün deyildir. Uşağın tam inkişafı məhz kollektiv fəaliyyət prosesində baş verir. Kiçik yaş dövründə uşaqların ətrafında baş verənlər onlara çox dərin təsir göstərir və bu hadisələr onların sonrakı həyatında iz buraxır. Məhz bu dövrdə uşaqlara valideyn diqqəti xüsusilə lazımdır. Daha sonra bu dövrdə uşaqların tərbiyəsində əldən buraxılan imkanları geri qaytarmaq mümkün olmayacaqdır.

Hər bir uşağın öz inkişaf zonası var – valideynləri ilə birlikdə həyata ke-

çirə bildiklərini, özləri sərbəst yerinə yetirə bilmirlər. Uşaqların bacarıqlarından istifadə edib, onlara düzgün istiqamət verilməlidir. Bunun üçün birgə fəaliyyət göstərmək lazımdır. Birgə fəaliyyət zamanı uşaq əvvəlcə sadəcə baxacaq, sonra isə öyrəndiklərini özü sərbəst tətbiq etməyə başlayacaq. Burada aparıcı rol valideynin üzərinə düşür.

Valideyn övladının yalnız geyimi, qidalanması ilə maraqlanmamalı, eyni zamanda, onunla ünsiyyət qurmalı, onları düşünməyə sövq etməlidir. Birlikdə oyunlar təşkil etmək, gəzmək, müxtəlif mövzularda söhbətlər aparmaq, hekayələr, nağıllar quraşdırmaq, kitablar oxumaq və çizgi filmlərini izləmək olar. Kiçik yaşlı uşaqlar üçün həmişə ata-analarının nə etdikləri, nə danışdıqları maraqlıdır. Buna görə də valideynlər yalnız övladları üçün faydalı olanları etməlidirlər. Uşaq bir iş görən zaman böyüklər tərəfindən tərif eşidəndə qürurlanır, sevinc hissi keçirir. Valideyn birgə fəaliyyət prosesində övladına kömək etməli və onu istiqamətləndirməlidir, o isə birgə fəaliyyət nəticəsində müəyyən bir iş görməyin mümkün olduğunu başa düşməlidir. Valideynlərin təhsil səviyyələri, xarakterləri, həyat tərzləri, maddi və vaxt imkanları müxtəlifdir. Ona görə də valideynin məktəblə əlaqəsi, məktəb psixoloqu, müəllimlərlə əməkdaşlığı onların şəxsiyyət kimi formalaşması ilə yanaşı, uşaqlara bilik və bacarıqların mənimsədilməsi baxımından da günün aktual problemlərindəndir.

“Müəllim – şagird – valideyn əlaqələri tərbiyə və təlimin inteqrativliyinin təminatçısıdır. İnteqrasiyanın növlərindən biri məhz təlim və tərbiyənin inteqrativliyidir” [Abbasov A., 2016]. Bu inteqrativliyin əsası ibtidai siniflərdə qoyulmalıdır. Ona görə də müəllim şagirdləri ilə yanaşı, onların valideynlərini də tanımalı, onlarla əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına çalışmalıdır. Valideynlərin öz övladlarının təlim-tərbiyəsinə eyni dərəcədə vaxt ayırmadığını, valideyn tiplərinin, həmçinin onların imkanlarının müxtəlifliyini nəzərə alaraq, müəllim şagirdin təliminə valideynin qoşulmasına müxtəlif metod və üsullardan istifadə yolu ilə nail ola bilər. “Müəllim şagirdlərə ev tapşırığı verərkən valideynlərin bilik və bacarıqlarına əsaslanan tapşırıqlar seçir, məsələn, evdə müəyyən mövzulara aid tapmacalar, atalar sözləri yazmaq haqqında tapşırıq verir. Bu zaman həm valideyn övladına vaxt ayırmış olur, həm də valideyn-övlad əməkdaşlığı yaranır. Valideynlər müəyyən mövzulara öz münasibətlərini bildirə, övladları ilə müzakirələr apara bilirlər [Əsədova İ., 2018].

Beləliklə, uşaqla birgə işləmək üçün hansı fəaliyyət növlərindən istifadə etmək lazımdır?

**1. Kitab müəlisəsi.** İstirahət günlərində uşağa axşam, yatmadan əvvəl və ya gün ərzində kitab oxumaq olar. Bu zaman uşaqa dərkətmə ilə yanaşı, əxlaqi keyfiyyətlərin formalaşması da baş verir. Ən əsası isə, valideynləri ilə birlikdə belə bir fəaliyyət prosesində olarkən uşaqla tez-tez öz sirləri və problemləri haqqında

danışmaq arzusu yaranır.

**2. Teatrlara, kinoteatrlara səfərlər.** İlkın mərhələdə belə səfərlərin təşəbbüskarı valideynlərdır. Uşaqlar gedəcəkləri yeri və mövzunu özləri seçirlər. Bu, valideynlərin uşaqla birgə fəaliyyətidır. Bu fəaliyyəti həyata keçirərkən valideynlər öz uşaqlarına daha yaxın olurlar və bu, ailə münasibətlərinin möhkəmlənməsinə kömək edir.

**3. Uşaqlarla valideynlərin birgə oyunları.** Hər cür stolüstü oyunlar – şahmat, domino, söz oyunları, məntiqi oyunlar və s. uşaqlarla valideynlərin birgə fəaliyyətini artırır. Oyun uşaq üçün ən xoş fəaliyyətdir, oyun prosesində o, həm inkişaf edir, həm də tərbiyə olunur.

**4. Uşaqlarla valideynlərin birgə yaradıcılığı.** Valideynlər, adətən, ya günlərinin çox hissəsini işdə keçirir, ya da digər işlərlə məşğul olurlar. Birgə yaradıcılıq prosesində isə valideynin övladına diqqəti artır. Uşaqların və valideynlərin birgə yaradıcılığı ailədə bir çox müsbət emosiyalar və isti atmosfer yaradır. Yaradıcılıq prosesi uşağın hərtərəfli inkişafını stimullaşdırır. Onun motor bacarıqları təkmilləşir, təxəyyülü inkişaf edir, yaradıcılıq potensialı artır. Valideynlər övladlarının yaradıcılığını sərgiləmək üçün evdə bir guşə yarada bilərlər. Bu, uşaqların öz işlərini daha əhəmiyyətli hiss etmələrinə şərait yaradacaqdır.

“İbtidai sinif müəllimlərinin valideynlərlə əlaqə yaratmaları daha asandır. Belə ki, onlar gün ərzində iki dəfə – övladlarını məktəbə gətirəndə və məktəbdən aparanda məktəbdə olurlar. Bu fürsət müəllimlərə valideynlərlə daha sıx əlaqə yaratmağa imkan verir. Şagirdlərin idrak prosesinin inkişaf etdirilməsi üçün təlim-tərbiyə prosesinin integrativ şəkildə aparılmasının əhəmiyyəti böyükdür” [Əsədova İ., 2014]. Bu, elmi biliklərin tərbiyəvi məsələlərə yönəlməsi ilə yanaşı, şagirdlərə xeyirxahlıq, qayğıkeşlik, humanistlik və s. hissələrin aşılmasına və formalaşdırılmasına istiqamətlənir. Bu prosesin davamlı olması üçün valideynlərlə əməkdaşlığa üstünlük vermək faydalıdır.

Tərbiyəyə birtərəfli yanaşma insanı yanlışlıqlara sövq edir. Buna görə də müəllim valideynlərlə əməkdaşlığı ön plana çəkməlidir. “Uşaqların öyrəndiklərinin təbiiyi üçün bütün məktəblərdə eyni şərait yoxdur, yaxud dərslər üçün ayrılan vaxt buna imkan verməyə bilər. Ona görə də bəzi tapşırıqların icrasını ev tapşırığı kimi vermək, bu tapşırıqlara valideynlərin də cəlb olunmasına çalışmaq məqsəduşüğü olar. Məsələn, uzunluq, sahə vahidlərinin öyrənilməsi zamanı yaşadıkları evin, həyətəyanı sahənin, kənd yerlərində əkin sahələrinin, digər obyektlərin sahələrinin, perimetrinin və s. valideynlərlə birlikdə ölçülməsini, sahəsinin hesablanmasını yerinə yetirməklə şagirdlər həm nəzəri biliklərini möhkəmləndirər, həm əyanilik ön plana çəkilər, həm də valideynlərin övladlarına vaxt ayırmalarına, onların əməkdaşlıq etmələrinə nail olmaq olar” [Əsədova İ., 2008].

Bəzən həyatda ən çox bizə vacib olanları unuduruq. Dəyər verdiyimiz in-

sanlara kifayət qədər vaxt ayırmır, onlarla az vaxt keçiririk. Sonra isə özümüze “Niyə biz belə fərqliyik?”, “Niyə bir-birimizi anlamırıq?” suallarını veririk. Ona görə də valideynlər öz övladlarını hər zaman diqqət mərkəzində saxlamalı, onların maraq dairəsində olan problemlərlə maraqlanmalıdırlar.

Ailə – uşağın ilk kollektividir, burada gələcək şəxsiyyətin əsası qoyulur. Uşaq təhsil müəssisəsinə daxil olduğu andan etibarən “pedaqoji üçbucaq” (müəllim–valideyn–şagird) formalaşır. Müəllimlər, şagirdlər və valideynlər arasında müsbət münasibətlərin yaranması uşaqların tərbiyəsi və inkişafında əldə olunan nailiyyətlərdən asılıdır. Valideyn təlim-tərbiyə prosesinin fəal iştirakçısı olmalıdır.



Uşağın həyatı iki mühüm sahədən ibarətdir: məktəb və ailə. Bu iki sahə daim dəyişikliklərə məruz qalır və inkişaf edir. Buna görə də müəllim və valideynlər həmişə birlikdə fəaliyyət göstərməlidirlər. Valideynin müəllimlə əlaqəsinin olmaması uşağın təlim-tərbiyəsinə mənfi təsir göstərir. Müəllim valideynləri də təhsil prosesinə cəlb etməlidir. Şagirdlər vaxtlarının xeyli hissəsini məktəbdə keçirirlər. Valideyn uşağının təlim-tərbiyə səviyyəsini, həmyaşıdları ilə əlaqələrini bilməlidir. O, öz uşağının məktəb həyatının daimi iştirakçısı, həyatında baş verən əsas hadisələrin şahidi olmalıdır. Buna görə də müəllim daim valideynlə əlaqə saxlamalıdır.

I–IV siniflər üzrə “Həyat bilgisi” fənn kurikulumunda “Fərd və cəmiyyət” məzmun xətti üzrə birgə fəaliyyətlə bağlı standartlar verilmişdir.

### **I sinif**

“2.1. İnsanı sosial varlıq kimi dərk etdiyini nümayiş etdirir.

2.1.2. Birgə fəaliyyətin faydasını nümunələr əsasında izah edir” [Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları), 2010].

### **II sinif**

2.1. İnsanı sosial varlıq kimi dərk etdiyini nümayiş etdirir.

2.1.2. Özünün və yoldaşlarının kollektiv daxilində fəaliyyətinə münasibət bildirir” [Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları), 2010 ].

### **III sinif**

2.1. İnsanı sosial varlıq kimi dərk etdiyini nümayiş etdirir.

2.1.2. “Cəmiyyət” anlayışı haqqında təsəvvürlərini ifadə edir [Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları), 2010].

#### **IV sinif**

2.1. İnsanı sosial varlıq kimi dərk etdiyini nümayiş etdirir.

2.1.2. İnsanı sosial varlıq kimi səciyyələndirən cəhətlər barədə kiçik təqdimat hazırlayır [Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları), 2010].

Birgə fəaliyyət prosesində şagirdlərdə aşağıdakı bacarıqlar formalaşdırılır:

- birgə işləmək;
- əməkdaşlıq etmək;
- başqalarının fikrinə hörmətlə yanaşmaq;
- hər kəsə öz fikrini söyləmək üçün imkan yaratmaq, təmkinli olmaq;
- fikrini sübut etməyi bacarmaq;
- sirr saxlamağı bacarmaq, heç kəsin sirrini başqasına danışmamaq;
- hər zaman gülərüz olmağa çalışmaq;
- çətinlik yaranarkən yardım etmək, zəif şagirdlərə daha çox diqqət yetirmək.

“Fərd və cəmiyyət” məzmun xətti üzrə standartların məzmununa nəzər salarkən belə qənaətə gəlmək olar ki, müxtəlif tip ailələrdən gələn uşaqlarla eyni məzmun xətti üzrə standartların reallaşdırılması şagird-məktəb-valideyn əməkdaşlığından asılıdır. Bu əməkdaşlığın yaradılması, inkişaf etdirilməsi və davamlı olması məktəb idarəedicilərinin, xüsusən sinif rəhbərinin peşəkarlığına əsaslanır. İbtidai sinif müəlliminin vəzifə funksiyası təkcə müəyyən fənlərin tədrisi ilə yekunlaşmır, o, həm də sinif rəhbəri kimi bu əməkdaşlığın təməlini qoyur.

### **Nəticə / Conclusion**

Araşdırmalara əsasən belə bir nəticəyə gəlirik ki, uşağın tərbiyəsində, onun əxlaqlı, inkişaf etmiş insan kimi yetişməsində ailənin böyük rolu vardır. Uşaqlar ailədə öz üzrlərinə düşən öhdəlikləri, vəzifələri yerinə yetirməklə cəmiyyət üçün faydalı insan kimi formalaşırlar.

Uşaq üçün ailə birgə fəaliyyət məktəbidir. Valideynlərin övladları ilə mümkün qədər çox vaxt keçirmələri, müxtəlif tədbirlərdə birlikdə iştirak etmələri onlarda sağlam həyat tərzinin inkişafına müsbət təsir göstərir. Uşaqların təlim-tərbiyəsində müəllimlərin valideynlərlə tərəfdaş olmaları, valideynlərin pedaqoji savadlılığının artırılması üçün məktəbdə vaxtaşırı seminarların, açıq qapı günlərinin təşkil edilməsi məqsədemüvafiqdir. Valideynlərin və şagirdlərin birgə fəaliyyəti təhsilə marağı artırır, şagirdlərin motivasiyasını, ailə münasibətlərini inkişaf etdirir. Valideynlər bilməlidirlər ki, sinif kollektivinin fəaliyyəti nə qədər maraqlı və müxtəlif istiqamətli olarsa, uşaqların sosial inkişafı daha sürətlə gedər. Valideynlər təhsil prosesinin, sinif işlərinin təşkilində iştirak edərək, öz övladlarının və bütövlükdə şagird kollektivinin inkişafına kömək edirlər. Ailədə birgə fəaliyyət



.....  
bacarıqlarının yaradılması və inkişaf etdirilməsi həm də şəxsiyyətin formalaşdırılmasına xidmət edir.

**Məqalənin aktuallığı.** Ailədə valideynlərin şagirdlərlə birgə fəaliyyəti mühüm amildir. Bu sahədə aparılan tədqiqatlar bu istiqamətdə müsbət nəticələrin alındığını göstərir. Buna görə də bu mövzuya həsr edilmiş bütün tədqiqatlar və elmi araşdırmalar xüsusi aktuallıq kəsb edir.

**Məqalənin elmi yeniliyi** ondan ibarətdir ki, burada ibtidai sinif şagirdlərinin ailədə birgə fəaliyyət zamanı formalaşan bacarıqlarından, onlarla birgə iş formalarından, müəllim–valideyn–şagird münasibətlərinin uşaqların tərbiyəsi və inkişafındakı rolundan bəhs edilmişdir.

**Məqalənin praktik əhəmiyyəti** ondan ibarətdir ki, “Həyat bilgisi” fənn kurikulumunda qeyd olunan birgə fəaliyyət üzrə standartlar əsasında bacarıqların formalaşdırılması əsaslandırılır. Bu baxımdan məqalədən müəllimlər, gənc tədqiqatçılar, doktorant və dissertantlar, magistrələr, uşaqların tərbiyə və təlimi ilə məşğul olan hər kəs və valideynlər faydalana bilərlər.

### **İstifadə olunmuş ədəbiyyat / References**

1. Abbasov A. (2016). Ailə pedaqogikası. Bakı, “Mütərcim”.
2. Cabbarlı N., Abbasova H., Məmmədova S. (2021). Həyat bilgisi (2-ci sinif) Bakı: “Şərq-Qərb”.
3. Əsədova İ. (2014). Ümumiləşdirici dərslərin təşkilində inteqrasiyanın yaradılmasının imkan və yolları. Bakı, “Kurikulum”, №1, s. 85–87.
4. Əsədova İ. (2008). Əyaniliyə yeni yanaşmalar: intellekt tərbiyəyə xidmət edən vasitədir. Bakı, “Azərbaycan məktəbi”, № 1, s. 110–111.
5. Mahmudov V. (2019). Təlim-tərbiyə prosesində şagirdlərin idrak fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi. Bakı, “Azərbaycan müəllimi”, 21 aprel.
6. Mehdiyeva G. (2018). Həyat bilgisi (3-cü sinif). Bakı, “Aspoliqraf”.
7. “Həyati bacarıqlara əsaslanan təhsil” fakültativ kursunun tədrisi barədə Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin əmri. 2010, 10 avqust,
8. Ümumtəhsil məktəblərinin I–IV sinifləri üçün fənn kurikulumları. (2008). Bakı, “Təhsil”.
9. Ümumi təhsil pilləsinin dövlət standartları və proqramları (kurikulumları). (2010). (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2010-cu il, 3 iyun tarixli 103 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir).
10. <https://ustschool.edusite.ru/p46aa1/p12aa1.html>
11. <https://nsportal.ru/blog/detskii-sad/all/2016/10/10/otdyh-s-detmi>
12. <https://womo.ua/bonusyi-sovmestnoy-deyatelnosti-s-rebenkom-i-kak-e-organizovat/>